

iz mora u da-
manjuje se
staje.

lacioni radovi
na u predjelu
pa, bili uzro-
opadanje ulo-
ri uzvodno od

važnosti ovih
proučen je i
vještačkog ga-
fizarnih injek-
nje ikre, što je
ilaciju s krup-
nalazimo među
s takvim pri-
ju skopčano je
atnim smetnja-
drugim zemlja-
avršen i gdje je
na zrelih odnos-
njeračka, već i
fa.

ve vrste iz po-

huso huso (Lin-
u slivu Kaspij-
kog mora. Naj-
spijskog mora i
kao rijeka krup-
nalaze morune u
opaženo, da je
daleko više uz-
tako nekada su
i primjerci, dok
krupnoće poste-

God. 1793. ulo-
Lazar morunu
loka t. j. preko
m vagnula preko
zalaze obično od-
te teže manje od
se ulovi manja

moruna još i da-
mo opaženo opa-
i krupnoće. Prije

prvog svjetskog rata lovilo se u po-
dručju donjeg toka, ušća i mora pri ušću
Volge oko 75.000 kom. morune godišnje,
u težini od 65 do 100 kg. po komadu.
God. 1922. blizu ušća Volge ulovljena je
moruna teška 1220 kg, a od toga je bilo
146 kg ikre. God. 1926. ulovljena je
pred ušćem rijeke Urala moruna duga
424 cm i teška više od 1000 kg, sa 180
kg ikre. Bila je stara oko 75 godina, a
za 1827. god. zabilježen je ulov morune
teške 1475 kg. Po ovim podacima se
vidi da je moruna riba ogromna rasta.
Prvi puta sazrije za mrijest tek u 14.
do 18-toj godini života.

2. **Sim, jesetra**, *Acipenser nudiventris*
Lovetzky, živi u Aralskom, Kaspijskom
i Crnom moru, otkuda zalazi u rijeke. U
Dunavu i pritocima love se primjerci u
težini od 8—50 kg, ali nalaze se i po-
sve sitni, u stvari mlađ.

3. **Kečiga, nosvica**, *Acipenser ruthe-*
nus Linne, raširena je od rijeke Jeni-
seja u Sibiru pa do Srednje Europe. U
našim nizinskim vodama je dobro poz-
nata, kao najobičniji i najčešći pred-
stavnik familije jesetri. Ne raste krupna
i primjerci od par kilograma težine ne
love se često, dok je tu i tamo ulovljen

po koji primjerak od 5—7 kg, a god.
1900. čak i jedan primjerak od 12 kg.

4. **Čičkava jesetra, ruska jesetra**, *Acipenser güldenstädti* Brandt, raste obično do težine od 10—15 kg a rjeđe i do 100 kg.

5. **Atlantska jesetra, štirjun, storion**, *Acipenser sturio* Linne, živi sad već u veoma prorijeđenom broju u zapadnim krajevima, odnosno uz zapadne obale Europe te istočne obale Sjeverne Amerike. U Crnom moru je rijetka. Ima je u Jadranskom moru, odakle zalazi u rijeke, a iz naših rijeka odnosno njihovih ušća zabilježena je iz Soče, Neretve i najviše iz Bojane. Love se primjerci do 50 kg teški.

6. **Pastruga**, *Acipenser stellatus* Pallas, kod nas se lovi u nevelikom broju u Dunavu i pritocima u težini od 10 do 15 kg. Ima je i u Jadranskom moru i njegovim velikim pritocima.

7. **Jadranska jesetra**, *Acipenser naccari* Bonaparte, poznata je jedino iz Jadranskog mora. Opisana je pod raznim imenima: *Acipenser nasus*, *A. nardoi*, *A. Heckelii*. Rijetka je i često je zamjenjuju s ostalim jesetrama u Jadranskom moru.

Zdravko Taler (Zagreb)

UMJETNA NIT U SPORTSKOM RIBOLOVU

»ŠTO JE PLATIL«

Velike prednosti, koje stacionerne role imaju prema običnim ili multiplicirajućim rotacionim rolama, došla su kod sportskog udičarenja tek nakon pronalaska sintetičke niti pravo do izražaja. — Prije više godina, kada su prve stacionerne role bile u svom početnom stadiju, nazivala se je njihova upotreba »udičarenje sa šivačim koncem« (threatlinefishing), jer su se na njima mogle rabiti samo vrlo tanke uzice, uglavnom iz prirodnih svile (silk). Ali te tanke

uzice nisu odgovarale za hvatanje većih riba, jer one nisu imale ni čvrstoću, a niti glatkoću današnje umjetne uzice.

Morala je pomoći kemija. Nakon dugih i mučnih eksperimenata uspješno je iz osnovnih tvari phenola i dušika izraditi umjetnu nit, koja je u Americi, Engleskoj i t. d. poznata pod imenom »Nylon«, a u Njemačkoj pod imenom »Perlon«. No prve umjetne niti nisu odgovarale za upotrebu udičara, jer su bile suviše tvrde i nisu imale čvrstoću na

čvoru. Neosporno je, međutim, da je umjetna nit značila prekretnicu u športskom udičarenju, bez obzira, da li se ona rabila na stacionernim ili rotacionim rolama, ili bez ikakvih rola t. j. jednostavno na štapu i do danas nije pronađena nikakova druga vrsta uzice, koja bi imala sve prednosti sadanje umjetne niti. Sjetimo se samo, kako je prijašnje udičarenje sa uzicama iz konoplje, pamuka ili koje druge prirodne materije bilo skopčano sa poteškoćama, naročito pak prepariranje tih uzica protiv kvašenja, truljenja, smrzavanja u zimi ili drugih sličnih utjecaja. Kod umjetne niti sve to otpada i ona je u tom pogledu neuništiva.

Pa ipak, današnje umjetne niti imaju još i pe koju lošu stranu. Najveća im je smetnja u nedovoljnoj čvrstoći na čvoru i svi mi sportski udičari mogli bi pričati, kako smo najveću i najljepšu ribu izgubili baš zbog toga, što nam se je naša umjetna uzica — pretrgla na čvoru. To je, vjerojatno, i jedini razlog, zbog kojeg još mnogi udičari rade sa uzicama iz konoplje ili drugog prirodnog materijala, no čvrstoća umjetne uzice na čvoru predstavlja ujedno bolnu točku, kojoj tvornice umjetnih niti nisu još posvetile dovoljno pažnje. Idealna umjetna nit treba da imade slijedeća osnovna svojstva: ona mora biti jednomjerno kalibrirana u cijeloj svojoj duljini (a ne da na pojedinim mjestima bude deblja ili tanja), mora biti što mekša i što podatnija, mora biti rastezljiva, mora biti otporna protiv uticaja vode i, kao najvažnije, do krajnosti čvrsta na čvoru.

U svijetu se danas izrađuju već vrlo dobre umjetne uzice, koje su u stanju zadovoljiti i najzibirljivije udičare pa je, kod tolika izbora, teško stvoriti odluku, koju uzicu da za sebe izaberemo. Skoro sve tvornice umjetnih uzica označuju svoje proizvode po debljinama u milimetrima (odnosno inchima) i navode za dotičnu debljinu »nosivost« u kilogra-

mima (odnosno funtama). Izgleda, da je to za nas udičare glavno mjerilo pri izboru uzice, no kod toga ne smijemo izostaviti iz vida slijedeće: ako na pr. uzica debljine 0,60 mm ima oznaku »nosivosti« 10 kilograma, onda to znači, da s tom uzicom možemo podići statičku, dakle mrtvu, težinu od 10 kilograma. Ali riba, u trenutku, kada je hoćemo izvući iz njena mokra elementa, ne predstavlja statičko opterećenje i prečesto se događa, da je i znatno lakša riba u stanju prekinuti dotičnu umjetnu uzicu, dok se s druge strane događa i to, da je s nekom umjetnom uzicom uhvaćena i dvostruko teža riba, nego što bi uzica po svojoj oznaci na etiketi smjela podnijeti (Ing. N. Filičić iz Osijeka uhvatio je u ljetu prošle godine na umjetnu uzicu debljine 0,60 mm soma od 18 kilograma!). Radi toga sve te oznake »nosivosti« ne bi smjele za nas udičare previše značiti, jer je uglavnom temperamenat ribe odlučujući, da li ćemo i kako ćemo uhvaćenu ribu izvući na suho, a svakako da tu najviše znači i spretnost samog udičara.

A sada odgovor na pitanje: »Što je Platil?«. »Platil« je oplemenjena umjetna uzica, koju naročito za upotrebu sportskih i zanatskih udičara izrađuje tvrtka Dr. Plate, Chemische Fabrik, Bonn-Rhein, prema posebnim metodama i na naročito za tu svrhu konstruiranim specijalnim strojevima. »Platil« se izrađuje kao pojedinačna nit, pod stalnom kontrolom kemičara i uz suradnju ribara-praktičara. »Platil« ima sve osobine idealne umjetne niti, jer je jednomjerno kalibriran, mekan i podatan, rastezljiv, potpuno okrugao, otporan protiv uticaja vode (i morske) i dosada nedostižno čvrst na čvoru. Mekoa niti podešava se kod fabrikacije svake debljine posebno, kako to prema iskustvu najbolje za tu debljinu odgovara. »Platil« se izrađuje u bojama: bijelo, zeleno, sivo i modro pa i sama

a). Izgleda, da vno mjerilo pri ga ne smijemo oće: ako na pr. ma oznaku »no- da to znači, da podići statičku, 10 kilograma. tada je hoćemo a elementa, ne erećenje i pre- i znatno lakša lotičnu umjetnu strane događa njetnom uzicom teža riba, nego znaci na etiketi l. Filičić iz Os- rošle godine na 0,60 mm soma toga sve te oz- smjele za nas jer je uglavnom čujuć, da li će- enu ribu izvući tu najviše znači ara.

itanje: »Što je menjena umjet- o za upotrebu dičara izrađuje mische Fabrik, bnim metodama u konstruiranim »Platil« se iz- nit, pod stalnom uz suradnju atil« ima sve tne niti, jer iran, mekan i otpuno okrugao, zode (i morske) st na čvoru. Mo- kod fabrikacije kako to prema debljinu odgo- ljuje u bojama: odro pa i sama

površina niti odgovara potpuno svojoj svrši. Tako se je na pr. izbjeglo preve- likom sjaju niti na površini, jer bi efek- ti loma svijetla (naročito kod sunca) plašili ribe, ali se isto tako pazi i na to, da površina uzice ne bude mutna, jer bi uslijed toga uzica bila u vodi pre- više vidljiva.

»Platil« se izrađuje u slijedećim deb- ljinama:

0,12 mm	— granica optereć.	0,862 kg
0,15 mm	— " "	1,315 kg
0,20 mm	— " "	1,905 kg
0,25 mm	— " "	2,586 kg
0,30 mm	— " "	3,402 kg
0,35 mm	— " "	4,309 kg
0,40 mm	— " "	5,352 kg
0,45 mm	— " "	6,486 kg
0,50 mm	— " "	7,711 kg
0,55 mm	— " "	8,981 kg
0,60 mm	— " "	10,524 kg
0,70 mm	— " "	13,517 kg
0,80 mm	— " "	17,010 kg
0,85 mm	— " "	18,960 kg
0,90 mm	— " "	21,546 kg
1,00 mm	— " "	27,035 kg

no navedena granica opterećenja ne oz- načuje »statičku nosivost«, nego otpor- nost kod trzanja na čvoru (breaking strain), no svakako na propisno veza- nom čvoru.

Osim ovih uzica izrađuje tvrtka, na specijalnim strojevima najfinije preciz- nosti t. zv. »Platil-predvjesc« za umjet- nu mušicu (suhu i mokru). To su pred- vjesi iz jednog komada umjetne niti, koji su na svom početku deblji, a sta- njuju se konično prema kraju, a nije nigdje prekinuta ili vezana. U zadnje je vrijeme tvrtka počela i sa izradom mreža iz »Platila«, za upotrebu na bubnjevima, meredovima i drugom sličnom ribarskom alatu.

Mi sportski udčari Jugoslavije poz- dravili bi kad bi, posredovanjem našeg Saveza, svakako predviđenim i propisa- nim putem, mogli doći do tako dobrog materijala, barem dotle, dok nas naša mlada industrija »Jugovinil« u Kaštel- Šućurcu ne bude i u tom pogledu učinila neovisnima od inozemstva i uvoza.

Stanislav Jagodić (Osijek)

JEDANAEST MLADIH DIPLOMIраниH RIBARSKIH TEHNIČARA

Školske 1950/51. god. navršava se tri godine otkako je formiran Ribarski tehnikum pri Srednjoj poljoprivrednoj školi u Zrenjaninu, u kojoj je u junu završila prva generacija ribarskih teh- ničara za slatkovodno ribarstvo. Oni su u svom školovanju imali dosta poteško- ća koje su savladivali u zajednici sa di- rekcijom škole i ostavili su izvjesno iskustvo koje će korisno poslužiti za dalje pripremanje ribarskih stručnjaka u ovoj školi. Prvi put na maturi je u srednjoj školi kod nas polagano pored sprpsko-hrvatskog jezika i ribarski predmeti i to: gajenje ribe u otvorenim vodama, ribnjačarstvo sa bolestima ri-

ba, organizacija ribarske proizvodnje i tehnika prerade riba. Kandidata je bilo šesnaest na maturi, jer je dvoje palo u razredu. U prisustvu izaslanika Glavne uprave za poljoprivredu NRS inž. Slav- ka Ržaničanina kandidati su pokazali da su sa voljom izabrali ribarsku granu privrede, da su pored raznih poteškoća u pogledu udžbenika, programa i drugo stekli za tri godine rada solidno i osnov- no znanje, koje će u praksi produbiti, konkretizirati, i time moći da unapre- duju našu ribarsku proizvodnju. Ali se isto tako pokazalo, da kandidati nemaju dovoljno opšteg obrazovanja koje su trebali dobiti prije dolaska u stručnu